

DOI: <https://doi.org/10.53486/sstc2024.v2.82>

CZU: 346.6:338.5(478+489+430)

## REGULATION OF PRICES AND TARIFFS. COMPARATIVE STUDY: REPUBLIC OF MOLDOVA, DENMARK AND GERMANY

### REGLEMENTAREA PREȚURILOR ȘI TARIFELOR. STUDIU COMPARATIV: REPUBLICA MOLDOVA, DANEMARCA ȘI GERMANIA

**BALAMUTOVSCHI Ioana** studentă, specialitatea: FB

e-mail autor: [balamutovschi.iona@ase.md](mailto:balamutovschi.iona@ase.md)

**COJUHARI Evelina** studentă, specialitatea: FB

e-mail autor: [cojuhari.evelina@ase.md](mailto:cojuhari.evelina@ase.md)

**PLEȘCA ANASTASIA** studentă, specialitatea: FB

e-mail autor: [plesca.anastasia@ase.md](mailto:plesca.anastasia@ase.md)

**ROMÎNU Doina** studentă, specialitatea: FB

e-mail autor: [rominu.doina@ase.md](mailto:rominu.doina@ase.md)

Academia de Studii Economice din Moldova,  
Chișinău, str. Mitropolit Bănulescu-Bodoni, 61

**Abstract:** Price is the main instrument of competition. In a well-developed competitive environment, price acts as a mechanism for regulating economic processes: it balances supply and demand, linking them to the monetary payment capacity of both producers and consumers. Additionally, in conditions of intense competition, price serves as a stimulus to use the most optimal production methods and to rationalize the available resources. Practice demonstrates that, in the absence of state intervention in economic processes, including price regulation, situations of unfair competition, abuse by producers, and other circumstances with negative impacts on economic processes and the welfare level of the population can arise. State regulation of prices is an attempt to influence the mechanism of their formation through legislative, administrative measures, and various financial tools, with the aim of ensuring the stability of the economic system. Price regulation instruments must ensure access to essential goods for all segments of the population, by maintaining price levels comparable to income levels. Accordingly, each country has its own approaches regarding the necessity and extent of state involvement in economic processes, including in the process of price regulation.

**Keywords:** prices, state regulation, consumer protection

**JEL CLASSIFICATION:** D4, D180, E7

### INTRODUCERE

De la începutul funcționării mecanismului de schimb în conformitate cu regulile pieței, necesitatea implicării statului în stabilirea și controlul prețurilor a fost un subiect controversat. De exemplu, doctrina liberalismului economic susține, că economia ar trebui lăsată să funcționeze liber, fără intervenția guvernamentală pe piață, pe când intervenționismul moderat abordează ideea de implicare guvernamentală în economie, pentru a reglementa și controla prețurile în anumite domenii. Practica a demonstrat că reglementarea mecanismului pieței și a prețurilor devine imperativă în anumite circumstanțe, fiind necesară protecția concurenței, dar și susținerea socială ale păturilor vulnerabile a populației. Respectiv, fiecare țară are propriile abordări vis-a-vis de necesitatea și proporțiile implicării statului în procesele economice, inclusiv în procesul de reglementare a prețurilor/tarifelor.

Obiectivele cercetării: analiza comparativă a mecanismului de reglementare a prețurilor și tarifelor în Republica Moldova față de Danemarca și Germania.

## CONȚINUTUL DE BAZĂ

1. În domeniul problemei cercetate, au fost elaborate studii de către cercetătorii din cadrul Institutului Național de Cercetări Economice, Academiei de Studii Economice din Moldova, Centrului Analitic Independent „Expert-grup” ș.a. Drept surse de referință au servit: cadrul legal în domeniul reglementării prețurilor din țările analizate, sursele de date statistice publicate de Biroul Național de Statistică, Banca Mondială, Oficiul Statistic al Uniunii Europene.

2. Metodele de cercetare utilizate: inducția, deducția, compararea și analiza statistică.

3. Rezultatele obținute.

Reglementarea de stat a prețurilor este o încercare de a influența mecanismul de formare a acestora cu ajutorul unor măsuri de ordin legislativ, administrativ și prin diverse pârghii financiare, cu scopul de a asigura stabilitatea sistemului economic.

În Republica Moldova, până la finele anului 1991 a funcționat un sistem de prețuri administrate, stabilite după principiul unicității și coordonării prețurilor de către stat. Ulterior, drept urmare al procesului de liberalizare, agenții economici au obținut dreptul de a stabili autonom prețurile/tarifele la produsele fabricate/serviciile prestate. La etapa actuală, Legea Cu privire la comerțul interior, nr. 231 din 23.09.2010 stabilește faptul că „produsele și serviciile se comercializează pe teritoriul Republicii Moldova la prețuri libere de vânzare, cu excepția prețurilor/tarifelor reglementate de către stat”.

În Danemarca, liberalizarea economică s-a efectuat treptat începând cu anul 1960, iar în perioada 1980-1990 acest proces s-a intensificat semnificativ. Astfel, au fost eliminate monopolurile statale din sectorul energetic, telecomunicații ș.a. Actualmente, toate procesele economice se conduc de normele Legii Daneze Privind Concurența, adoptată în 1997, conformată ulterior directivelor europene.

În anii 1933-1945, în Germania, guvernul nazist impunea reglementări stricte asupra prețurilor și salariilor în cadrul economiei centralizate și planificate. În perioada postbelică, Germania a fost reconstruită și a adoptat politici care au favorizat economia de piață. După reunificarea Germaniei, în anii '90, au avut loc reforme economice de liberalizare și de înlăturare a reglementărilor statale. Totuși, reglementarea prețurilor a rămas prezentă în anumite sectoare, pentru a asigura accesul echitabil la servicii esențiale și pentru a preveni practicile anticoncurențiale.

Astfel, în țările supuse analizei comparative funcționează un sistem mixt, care presupune un mecanism liber de formare a prețurilor, statul intervenind în mod direct sau indirect asupra prețurilor/tarifelor la anumite categorii de produse/servicii.

În tabelul 1 sunt prezentate instituțiile de stat din Republica Moldova, Danemarca și Germania, care dețin dreptul de intervenție și/sau control asupra prețurilor/tarifelor din anumite sectoare ale economiei naționale.

**Tabelul 1 Cadrul instituțional de reglementare a prețurilor/tarifelor în Republica Moldova, Danemarca și Germania**

| Sectorul                                  | Republica Moldova                                                                                                       | Danemarca                                                                  | Germania                                                                         |
|-------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------|
| Energie                                   | Agencia Națională pentru Reglementare în Energetică                                                                     | Ministerul de energie, utilități și climă<br>Agencia daneză pentru energie | Agencia Federală pentru Electricitate, Gaz, Telecomunicații, Poșta și Căi Ferate |
| Telecomunicații                           | Agencia Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației                              | Autoritatea daneză pentru Comunicații și Sisteme                           | Agencia Federală pentru Electricitate, Gaz, Telecomunicații, Poșta și Căi Ferate |
| Farmaceutic și Sănătate                   | Ministerul Sănătății                                                                                                    | Agencia daneză pentru medicamente                                          | Institutul Federal pentru Medicamente și Dispozitive Medicale                    |
| Transport                                 | Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale<br>Autoritățile administrației publice locale                       | Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Locuințelor                  | Ministerul Federal pentru Afaceri Digitale și Transport                          |
| Alimentație                               | Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare                                                                        | Consiliul danez pentru consumatori                                         | Ministerul Federal al Alimentației și Agriculturii                               |
| Protecția Consumatorilor și a Concurenței | Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor<br>Consiliul Concurenței | Autoritatea daneză pentru concurență și consumatori                        | Oficiul Federal pentru Cartele                                                   |

*Sursa:* sintetizat de autori în baza: [4; 5; 6; 7; 8; 9; 10; 11; 12; 13; 14; 15; 17; 18; 19; 20]

În vederea reglementării prețurilor/tarifelor, autoritățile publice utilizează pârgii de intervenție directă și indirectă.

*Reglementarea directă* presupune ajustarea pieței și suplimentarea mecanismului pieței cu o politică de stat centralizată, prin controlul celor mai importanți parametri ai acesteia. *Reglementarea indirectă* presupune influențarea procesului de stabilire a prețurilor prin instrumente de natură fiscală, monetară sau de altă natură.

În tabelul 2 vom prezenta o sinteză a metodelor directe utilizate în vederea reglementării prețurilor/tarifelor în statele analizate.

**Tabelul 2 Sinteza metodelor directe utilizate în vederea reglementării prețurilor/tarifelor în Republica Moldova, Danemarca și Germania**

| Metodele aplicate                                              | Republica Moldova                                                                                                                                      | Danemarca                                             | Germania                                              |
|----------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------|
| <b>Stabilirea administrată a prețurilor</b>                    | Gaze naturale, Energie electrică, Energie termică, Apă și canalizare, Transport public, Alte categorii de servicii publice                             | Nu sunt prețuri administrate                          | Nu sunt prețuri administrate                          |
| <b>Plafoanele de prețuri</b>                                   | Benzină și Motorină                                                                                                                                    | Energie electrică, Energie termică, Chirii            | Gaz, Electricitate (doar în situații de criză)        |
| <b>Reglementarea mărimii adaosului comercial</b>               | Produsele social-importante<br>Produsele farmaceutice                                                                                                  | Energie termică și Produse social-importante          | Produse social-importante                             |
| <b>Stabilirea unor norme unice de determinare a prețurilor</b> | Metodologia de stabilire a prețurilor la gazele naturale, energie electrică, termică, produse petroliere, apă și canalizare, produse farmaceutice ș.a. | Metodologia de stabilire a prețurilor la combustibili | Metodologia de stabilire a prețurilor la combustibili |

*Sursa:* sintetizat de autori în baza: [1; 2; 3; 4; 5; 11; 12; 15]

Cât privește metodele de reglementare indirectă, acestea sunt prezente în toate statele analizate și se referă la cotele impozitelor pe consum (TVA, accize, taxe vamale), rata dobânzii și controlul asupra masei monetare, rata de schimb a valutelor naționale ș.a.

Cea mai mare influență asupra nivelului prețurilor majorității produselor și serviciilor o are Taxa pe Valoare Adăugată care, fiind considerată drept instrument de reglementare indirectă, în ultima instanță determină în mod direct nivelul prețului final.

În Republica Moldova, sunt stabilite două cote TVA: cota standard 20% și cota redusă în mărime de 8%, aplicată asupra produselor lactate și de panificație cu anumite poziții tarifare, gaze naturale, producție din zootehnie, horticultură și fitotehnie în formă naturală ș.a. Totodată, există o listă vastă cu produse/servicii scutite de TVA, printre care se regăsesc: servicii medicale, servicii de asigurare, anumite produse pentru copii, tractoare agricole cu anumite poziții tarifare, exporturile etc.

Din anul 1992, Danemarca a implementat o cotă standard de TVA în mărime de 25%, fără cote reduse, doar unele poziții fiind scutite de TVA. Printre produsele/serviciile scutite de TVA marcăm: exporturile, serviciile de asigurare, educație și școlarizare, servicii medicale, funerare ș.a.

Dintre țările analizate, Germania se caracterizează prin cea mai mică cotă standard TVA în mărime de 19%, fiind aplicată și o cotă redusă de 7%.

Referindu-ne la prețurile produselor nocive pentru sănătate și pentru cele de lux, acestea sunt puternic influențate de accize. Danemarca și Germania se aliniază normelor europene privind aplicarea accizelor, conform cărora Uniunea Europeană stabilește valoarea minimă care trebuie plătită. Printre produsele supuse accizelor se regăsesc: alcoolul și băuturile alcoolice, țigările/tutunul, produsele petroliere, electricitatea ș.a. Totodată, se pot impune niște taxe suplimentare pentru produse și servicii precum: jocuri de noroc și cazino online, cafea, ciocolată, baterii ș.a.

În Republica Moldova, printre mărfurile de consum asupra cărora sunt percepute accize se enumeră: caviarul, alcoolul, țigările, parfumurile, solvenții și diluanții, produsele petroliere ș.a.

În tabelul 3 vom reflecta nivelul prețurilor/tarifelor la unele produse/servicii în corelare cu salariul mediu net lunar în țările analizate.

**Tabelul 3 Analiza comparativa a preturilor/tarifelor la unele bunuri/ servicii în Republica Moldova, Danemarca și Germania (2024)**

|                                                      | Republica Moldova | Danemarca | Germania |
|------------------------------------------------------|-------------------|-----------|----------|
| Lapte, 1l                                            | 1,02              | 1,81      | 1,04     |
| Sticlă de vin                                        | 4,17              | 8,67      | 5,99     |
| Pachet țigări, 20buc                                 | 2,42              | 8,81      | 8,20     |
| Benzină, 1l                                          | 1,28              | 1,93      | 1,75     |
| Servicii comunale pentru apartament 85m <sup>2</sup> | 194,44            | 204,69    | 297,45   |
| Salariul mediu net, lunar                            | 503,65            | 3325,33   | 2822,32  |

*Sursa:* sintetizat de autori în baza: [3; 16]

Din cele prezentate, observăm o discrepanță între nivelul salariului mediu net lunar în Republica Moldova față de cel din Danemarca și Germania. În același timp, pentru unele produse nu se atestă o diferență semnificativă, de exemplu laptele, benzina și serviciile comunale. Salariul înregistrat în Danemarca și Germania permite consumatorilor accesul liber la aceste produse și servicii fără ajutorul statului. Pe de altă parte, veniturile din Republica Moldova, nu acoperă totalmente cheltuielile generate de utilizarea acestora, astfel fiind necesară implicarea directă a statului. Aceasta a fost realizată prin acordarea compensațiilor la gaze naturale, energie termică și electrică, astfel diminuându-se presiunea resimțită de populație în momentul creșterii neanticipate a prețurilor.

## CONCLUZII/RECOMANDĂRI

Drept urmare a celor analizate, formulăm următoarele concluzii:

- Statul a avut întotdeauna o influență esențială asupra funcționării economiei. Astfel, reglementarea guvernamentală este o componentă importantă a dezvoltării economice, aceasta fiind prezentă în toate statele.
- Metodele utilizate pentru reglementarea prețurilor trebuie să țină cont de caracteristicile pieței locale, de gradul de dezvoltare a acesteia.
- Instrumentele de reglementare a prețurilor trebuie să asigure accesul la bunuri esențiale pentru toate segmentele populației, prin menținerea unor niveluri de preț comparabile cu nivelul veniturilor.

## BIBLIOGRAFIE:

1. Codul fiscal, Legea Republicii Moldova, nr. 1163-XIII din 24.04.1997 (cu modificările și completările ulterioare)
2. Legea Republicii Moldova „Cu privire la comerțul interior”, nr. 231 din 23.09.2010
3. <https://statistica.gov.md/>
4. <https://ens.dk/en>
5. <https://kefm.dk/>
6. <https://digst.dk/>
7. <https://laegemiddelstyrelsen.dk/>
8. <https://www.trm.dk/>
9. <https://taenk.dk/>
10. <https://www.kfst.dk/>
11. <https://www.bundesnetzagentur.de/>
12. [https://www.bfarm.de/DE/Das-BfArM/\\_node.html](https://www.bfarm.de/DE/Das-BfArM/_node.html)
13. <https://bmdv.bund.de/DE/Home/home.html>
14. [https://www.bmel.de/EN/Home/home\\_node.html](https://www.bmel.de/EN/Home/home_node.html)
15. [https://www.bundeskartellamt.de/DE/Home/home\\_node.html](https://www.bundeskartellamt.de/DE/Home/home_node.html)
16. <https://www.numbeo.com/cost-of-living/>
17. <https://www.anre.md/>
18. <https://www.anrceti.md/>
19. <https://gov.md/ro>
20. <https://competition.md/>

**Coordonator științific: GUMOVSCI Ana**  
Academia de Studii Economice din Moldova,  
Chișinău, str. Mitropolit Bănulescu-Bodoni, 61  
Telefon: + 37369162282  
e-mail: [gumovschi.ana@ase.md](mailto:gumovschi.ana@ase.md)